

Читання

## Розділ 7. Замислюємося над сторінками книжок українського письменства

Сьогодні  
14.05.2023

*Урок  
№65*



# Повторення: Життя і творчість Лесі Українки.



**ДАТА:16.05.2023**

**КЛАС:4-А**

**ПРЕДМЕТ: Літературне читання**

**ВЧИТЕЛЬ:ДОВМАТ Г.В.**

**Мета: ознайомити учнів з життєвим і творчим шляхом Лесі Українки; досліджувати та аналізувати прочитане; удосконалювати навички правильного виразного читання; розвивати зв'язне мовлення, уяву, фантазію учнів, збагачувати словниковий запас, розширювати світогляд учнів; виховувати любов до рідного слова.**

Сьогодні  
14.05.2023

Емоційне налаштування.



Ніби сонце,  
що сходить над кручі,  
Ніби сяйво стрімкої води,  
Наша мова –  
це диво квітуче,  
Без якого  
серцям не цвісти!

Сьогодні  
14.05.2023

## Психологічне налаштування на урок. Вправа «Подорож».



Сьогодні на уроці я пропоную вам здійснити подорож безмежним океаном нашої рідної України. Але подорожуючи, ми обираємо якийсь вид транспорту. Сьогодні ми поїдемо потягом. Оберіть собі вагон, в якому би ви хотіли подорожувати.

Якщо ви обрали **ЧЕРВОНИЙ ВАГОН**, то для вас головне на уроці – отримати гарні знання; **ЖОВТИЙ ВАГОН**– ваші мрії обов'язково здійсняться і буде гарний результат на уроці; **СИНІЙ ВАГОН**– позитивні емоції сьогодні на уроці вам гарантовані; **ЗЕЛЕНИЙ ВАГОН** – будете у всьому сумніватися, але гарно засвоїте навчальний матеріал.







 BCIM  
pptx

Сьогодні  
14.05.2023

Повідомлення теми уроку.



**Сьогодні на уроці ми більш  
детальніше познайомимось з  
життям і творчістю відомої  
української письменниці –  
Лесі Українки.**



Сьогодні  
14.05.2023

Бесіда за картиною художниці Софії Караффа-Корбут  
«Портрет Лесі Українки».

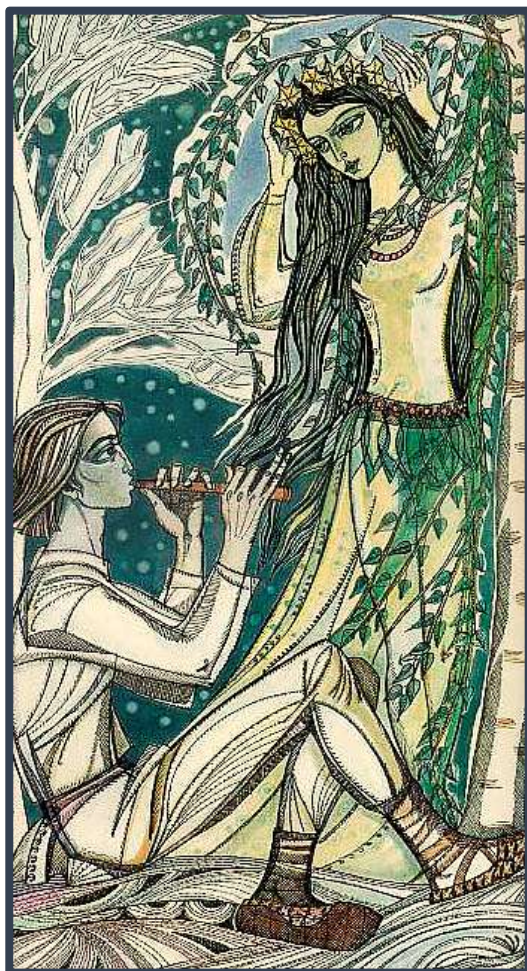
- Розгляньте портрет Лесі Українки художниці Софії Караффа-Корбут.
- Які риси характеру поетеси передала художниця?
- Якою людиною, на вашу думку, була Леся Українка?





Сьогодні  
14.05.2023

Розгляньте ілюстрації художниці Софії Караффа-Корбут до творів Лесі Українки.





Сьогодні  
14.05.2023

Розповідь учителя про життя і творчість Лесі Українки.



Сьогодні  
14.05.2023

Розповідь учителя про життя і творчість Лесі Українки.



Такою зіркою була видатна  
поетеса  
Леся Українка  
(Лариса Петрівна Косач)



**25 лютого 1871 року в невеликому волинському місті Звягелі (нині Новоград-Волинський) у сім'ї Косачів народилася донька, яку назвали Ларисою.**

**Зростала Леся у великій дружній родині, де панували повага й любов одне до одного. У родині було двоє хлопчиків і четверо дівчат.**

**Малою вона найбільше товаришувала з братом Михайлом, який був старший від неї на півтора року.**



**Вони завжди бавилися разом і ніколи не сварилися - обоє були лагідної, доброї вдачі.**

**А що вони були завжди нерозлучними, то їх прозвали' спільним прізвиськом - Мишолосіє. Усі діти в родині мали пестливі імена. Молодшого брата Миколу називали Микось, Микунько, Кухоточка; сестру Ольгу - Ліля, Зірка; Ізидору - Дроздиком, Птасею, Гусінькою; Оксану -Марцею, Марочкою, Укусочкою - за її часто поганий настрій.**



**Леся Українка з братом  
Михайликом**



Сьогодні  
14.05.2023

## Розповідь учителя про життя і творчість Лесі Українки.



Петро Антонович Косач,  
батько Лесі Українки



Олена та Петро Косач з  
дітьми



Олена Петрівна Косач -  
мати Лесі Українки: літературний  
псевдонім – Олена Пчілка

**Родина Косачів належала до старовинного дворянського українського роду, батьки були освіченими інтелігентними людьми, які дали своїм дітям чудову освіту.**

**Батько Лесі Петро Антонович Косач був правником. Ще зі студентських літ увійшов до українського товариства «Громада» і відтоді постійно підтримував матеріально різні українські громадські справи, видання книжок, допомагав окремим людям.**



**Петро Антонович Косач,  
батько Лесі Українки**



**Мати Лесі Українки Ольга Петрівна Косач походила зі старовинного роду Драгоманових, була письменницею. Свої твори вона підписувала псевдонімом Олена Пчілка. Це вона навчила своїх дітей працювати для свого народу, любити Україну та рідну мову.**

**Олена Пчілка - один з родоначальників української дитячої літератури. Вона належить до числа перших українських жінок-видавців.**



**Олена Петрівна Косач -  
мати Лесі Українки: літературний  
псевдонім – Олена Пчілка**

**Читати і писати Леся навчилася, коли їй було чотири роки. Відтоді книги стають її вірними друзями на все життя. Перший вірш вона написала у 9 років.**

**А коли Лесі було 13 років, її вірші були вперше надруковані у львівському журналі «Зоря». Редактором журналу був у той час Іван Франко. Мама порадила Лесі підписатися під віршами -Українка. Саме так з'явився цей псевдонім, відомий нині цілому світу.**





**6 січня 1881 року Леся в Луцьку пішла на річку подивитися, як святять воду, і в неї дуже померзли ноги. Скоро по тому... вона заслабла... Вважали, що то в Лесі гострий ревматизм... Однак од тої пори треба датувати початок Лесиної "тридцятилітньої війни" з туберкульозу, бо то був не гострий ревматизм, а початок туберкульозу кістки в нозі, що на деякий час пригас, а потім розгорівся знову.**



**Першу книжку Лесі «На крилах пісень» також благословив на світ Іван Франко. Він високо цінував талант Лесі Українки. Поетеса теж ставилася до Каменяра з великою повагою.**

**Леся Українка протягом свого життя жила і в Києві, і в Гадячі, в своєї бабусі, але найбільше любила Волинь. Тут для неї починалася Україна. Вона захоплювалася народним одягом, говіркою, обрядами, чарівною волинською природою.**



**Писала Леся багато, її твори складають 12 томів. Це вірші, поеми, драми, в яких є чимало сцен з життя інших народів - з минулого Вавилону, Єгипту, стародавньої Греції, Риму, з часів середньовіччя. Багато творів поетеси перекладено на різні мови світу, а її драми, особливо «Лісову пісню», ставлять у театрах багатьох країн.**

**Для найменших своїх читачів Леся Українка написала чимало віршів і казок.**





**Сама поетеса дуже любила казки.  
Написала діткам казку про нерозумного  
горобчика, якого ніхто не хотів навчити  
розуму, поки біда його не навчила; про Оха-  
Чудотвора з підземного царства.**

**Казки Лесі Українки не завжди веселі. Їхні  
сюжети взяті із життя, вони вчать нас  
долати труднощі, що зустрічаються на  
нашому шляху так, як це робила сама Леся.**



**Леся Українка була музично обдарованою, музики її навчав сам Микола Лисенко, видатний український композитор, друг сім'ї Косачів. Музика завжди наповнювала дім Косачів, тут усі дуже любили пісню. Леся грала на фортепіано різні музичні твори, народні пісні, навіть власну музику.**

**Проте, дуже скоро їй довелося залишити заняття музикою через хворобу.**



**Це було великою втратою для Лесі, і вона написала дуже зворушливий вірш «До мого фортепіано», де прощається з улюбленим інструментом, ніби з добрим другом.**

**Змалку майбутня поетеса жила в атмосфері пісень, народних переказів про мавок, водяників, русалок.**

**Леся Українка побувала в багатьох країнах світу: в Італії, Єгипті, Швейцарії, на Кавказі, та всюди їй «мріялись росисті луки волинські».**





**Всюди, де вона бувала, старалася більше довідатися про життя в інших країнах, побувати в музеях, театрах, познайомитися з новими людьми.**

**Рано відчула Леся Українка своїм серцем і побачила несправедливість, горе народу: «Людську бачу кругом себе муку, недолю та сльози». Це викликало в неї гіркі роздуми, але не розпач...**



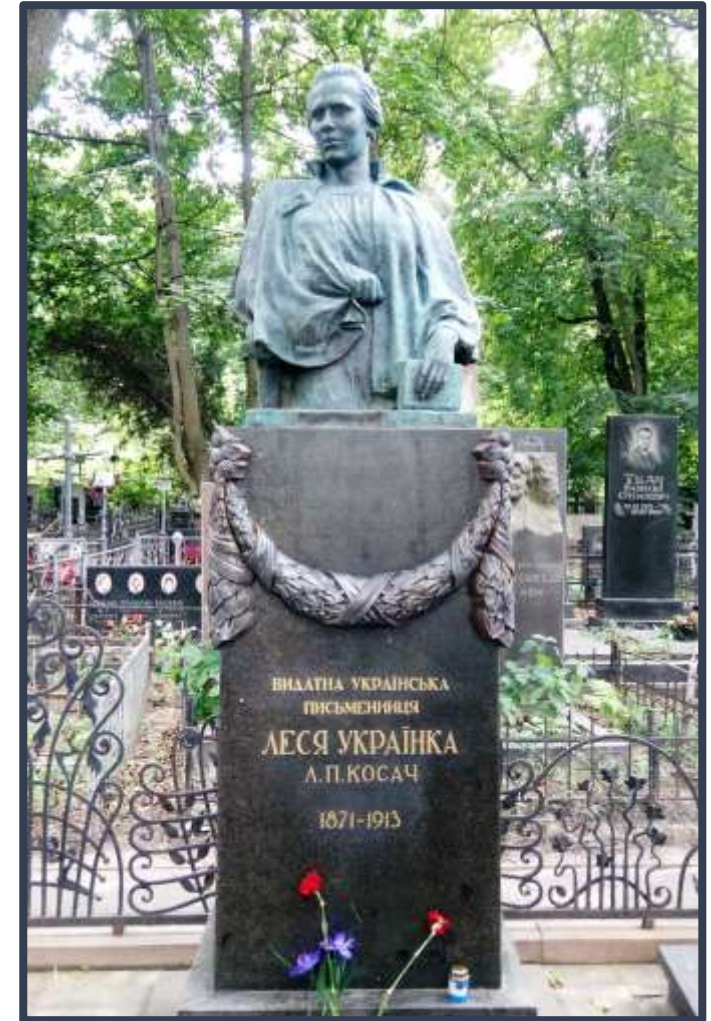
**Сьогодні**  
**14.05.2023**

**Розповідь учителя про життя і творчість Лесі Українки.**

**Останні дні свого життя Леся Українка провела в Грузії: там вона лікувалася. Саме в Грузії перестало битися серце великої поетеси.**

**1 серпня 1913 року в Сурамі, в оточенні рідних і друзів, Леся Українка померла.**

**Поховали поетесу в Києві на Байковому кладовищі.**









## ЛЕСЯ УКРАЇНКА (1871–1913)

Поетеса, справжнє ім'я та прізвище якої Лариса Петрівна Косач-Квітка, народилася 25 лютого 1871 року в місті Новограді-Волинському в родині Косачів.

Майбутня письменниця зростала серед мальовничих лісів і озер Волині. Вона була допитливою, веселою, любила співати, гратися з братом Михайликом, слухати народні пісні, казки.





У чотири роки Леся навчилася читати. Перший вірш «Надія» вона написала в дев'ять років і присвятила його своїй тьоті, яка відбувала заслання. За порадою мами — поетеси Олени Пчілки — вона його підписала як Леся Українка. Саме з таким ім'ям Лариса Косач стала згодом всесвітньо відомою письменницею.



Доля Лесі була нелегкою. Ще з дитинства їй довелось терпіти муки від невиліковної хвороби кісток, перенести кілька операцій. Та, незважаючи на всі випробування, вона написала багато творів, які цінують і читають вдячні нащадки.





Сьогодні  
14.05.2023

Прочитайте слова, правильно ставте наголос.  
Назвіть орфограми, які є в словах. Знайдіть дієслова, іменники.



поетеса  
прізвище  
майбутня  
письменниця  
мальовничих  
допитливою  
навчилася

дев'ять  
присвятила  
відбувала  
заслання  
ім'ям  
згодом  
всесвітньо

Сьогодні  
14.05.2023

Читання тексту учнями. Бесіда за змістом тексту з елементами вибіркового читання.

- ❖ В якій родині народилася Леся Українка?
- ❖ Де зростала майбутня письменниця?
- ❖ Хто були першими вчителями дівчинки?
- ❖ В якому віці Леся Українка почала писати власні твори?
- ❖ Про що писала письменниця у своїх творах?



Сьогодні  
14.05.2023

Рефлексія. Вправа «Відкритий мікрофон».



- Сьогодні я прочитав (ла) про...
- Було цікаво дізнатися...
- Було складно...
- Я зрозумів(ла), що...
- Тепер я зможу...
- Я навчився(лася)...
- У мене вийшло...
- Я зміг (змогла)...





## Підручник с. 104

Прочитайте біографічну  
статтю в підручнику.

Знайдіть в інтернеті  
цікаві факти про Лесю  
Українку.

Повторення: За Софією  
Грицою. Наші джерела  
(с.27-29)



Сьогодні  
14.05.2023

Рефлексія. Оберіть відповідну цеглинку лего.



*На уроці мені  
дуже сподобалось.*



*На уроці мені  
сподобалось.*



*На уроці мені  
не сподобалось.*

Сьогодні  
14.05.2023

Рефлексія. Створимо пірамідку нашого настрою.

